

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом Вченої ради МДУ
від 27.06.2023 № 10
введено в дію наказом МДУ від
29.06.2023 № 87

ПОЛОЖЕННЯ
про впровадження дуальної форми здобуття вищої
освіти в Маріупольському державному університеті

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення про впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти визначає особливості впровадження дуальної освіти в Маріупольському державному університеті (далі – Університет).
2. Положення розроблено відповідно Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»; «Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 660-р); наказу МОН «Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти»; проекту «Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти» (2022), «Положення про організацію освітнього процесу в Маріупольському державному університеті» (2020) та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері освіти та професійної діяльності фахівця, з метою посилення практичної складової підготовки здобувачів вищої освіти та забезпечення якості освіти на рівні сучасних вимог.
3. Основні терміни:

Дуальна форма здобуття вищої освіти – це спосіб здобуття освіти здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 відсотків до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

Окремий навчальний план – навчальний план для освітньої програми, що охоплює весь період реалізації ОП і має відповідати вимогам щодо забезпечення належної тривалості практичного навчання, передбаченим для дуальної форми здобуття вищої освіти.

координатор від Університету – працівник МДУ, який відповідає за впровадження дуальної освіти в Університеті та призначається ректором МДУ;

координатор від роботодавця – призначений керівником підприємства працівник, який відповідає за забезпечення належної взаємодії між підприємством і Університетом, виконання підприємством взятих зобов'язань, організаційний супровід навчання за дуальною формою здобуття освіти;

куратор – викладач випускової кафедри, на якого покладаються обов'язки з організаційного, методичного та документального супроводу освітнього процесу з елементами дуальної освіти та який призначається ректором МДУ (години, призначені для координації діяльності випускової кафедри Університету та підприємства входять до загального навантаження викладача у розділі «Організаційна робота» з розрахунку 30 годин на один семестр на одного здобувача освіти)

наставник – призначений керівником підприємства працівник, який допомагає реалізовувати індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти на робочому місці відповідно до програми практичного навчання на робочому місці (оплата праці наставника здійснюється Університетом на умовах погодинної оплати з розрахунку 50 годин на навчальний рік на одного здобувача освіти на одного здобувача вищої освіти).

4. Метою впровадження елементів дуальної освіти є підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти до професійної діяльності.
5. У межах освітнього процесу з використанням елементів дуальної освіти реалізується студентоцентризований підхід шляхом орієнтації на задоволення очікувань здобувачів вищої освіти щодо успішної роботи за фахом, формування сучасних знань практичного характеру, умінь і навичок професійної діяльності та командної роботи на робочих місцях і у виробничому середовищі, підвищення готовності, полегшення та пришвидшення переходу випускників зі сфери професійної підготовки до сфери трудової діяльності, а також підвищення в цілому їх конкурентоспроможності на ринку праці.
6. Відповідно Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти основними результатами впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти є такі:
 - розширення та вдосконалення практичної спрямованості освітньої програми із збереженням достатнього рівня теоретичної підготовки;
 - забезпечення взаємозв'язку та взаємовпливу різних систем (освіта і виробництво, освіта і наука, наука і виробництво) для впровадження важливих змін, спрямованих на підвищення якості освіти;
 - підвищення якості підготовки фахівців відповідно реальних вимог ринку праці та забезпечення підготовки кваліфікованих фахівців для національної економіки;
 - посилення ролі роботодавців та їх об'єднань у системі підготовки кваліфікованих фахівців від формування змісту освітніх програм до оцінювання результатів навчання;
 - модернізація змісту освіти з метою приведення його у відповідність сучасному змісту професійної діяльності;
 - підвищення рівня конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти в умовах глобалізації та сприяння підвищенню рівня зайнятості молоді;
 - скорочення періоду адаптації випускників закладу вищої освіти до професійної діяльності;
 - розроблення (оновлення) професійних стандартів/ кваліфікаційних характеристик;
 - підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання.
7. Дуальна форма передбачає часткове перенесення процесу формування програмних компетентностей і результатів навчання в умови професійної практичної діяльності. При цьому частина обсягу освітньої діяльності замість аудиторної та самостійної роботи виконується у формі

навчання на робочому місці (робочих місцях) з відповідним перерозподілом часу освітніх компонентів.

8. Підготовка фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти передбачає встановлення рівноправного партнерства Університету, роботодавців, студента з метою набуття здобувачами освіти досвіду практичного застосування компетентностей та їх адаптації в умовах професійної діяльності.
9. Навчання на робочому місці (робочих місцях) здійснюється шляхом виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору. Виконання освітньої програми за дуальною формою може передбачати переміщення здобувача вищої освіти між робочими місцями на підприємстві або його навчання на робочих місцях у кількох роботодавців.

2. СИСТЕМА ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЮ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ

1. Реалізація освітніх програм за дуальною формою здійснюється шляхом організації спільної діяльності, що закріплюється в таких договорах:
 - договір між Університетом і підприємством про співпрацю в реалізації освітніх програм за дуальною формою (далі – двосторонній договір);
 - трудовий договір між здобувачем вищої освіти і підприємством на весь період навчання чи на періоди навчання на робочому місці.
2. Двосторонній договір повинен передбачати, зокрема:
 - порядок відбору (набору) осіб для здобуття освіти за дуальною формою;
 - перелік робочих місць, які підприємство може надати здобувачам вищої освіти;
 - порядок працевлаштування здобувача вищої освіти під час навчання на робочому місці;
 - обсяг та очікувані результати навчання здобувача вищої освіти на робочому місці;
 - погоджений навчальний план за дуальною формою та графік чергування періодів теоретичного і практичного навчання, який відповідає потребам і можливостям роботодавця та цілям підготовки;
 - зобов'язання Університету та роботодавця в частині виконання здобувачем вищої освіти індивідуального навчального плану на робочому місці;
 - порядок оцінювання результатів навчання, здобутих на робочому місці;
 - підготовку персоналу підприємства до наставництва.
3. Трудовий договір укладається в межах періоду реалізації освітньої програми згідно із законодавством. Підприємство може пропонувати особам, які здобувають освіту за дуальною формою, продовження (переукладання)

трудового договору після завершення здобуття вищої освіти.

4. Між Університетом, підприємством і здобувачем додатково може укладатися договір про здобуття вищої освіти за дуальною формою (далі – тристоронній договір).

Тристоронній договір про здобуття вищої освіти за дуальною формою, що може додатково укладатися за бажанням сторін, забезпечує реалізацію індивідуального навчального плану конкретного здобувача освіти. Предметом тристороннього договору є взаємні права і зобов'язання Університету, підприємства та здобувача вищої освіти, що виникають у процесі досягнення запланованих результатів навчання, частина яких формується під час виконання здобувачем трудових обов'язків, тісно з ними пов'язана і обумовлена ними. При цьому Університет і підприємство співпрацюють у наданні освітньої послуги, а сумлінне виконання своїх зобов'язань здобувачем вищої освіти є необхідним для досягнення результату.

5. Роботодавець може взяти на себе фінансові зобов'язання щодо оплати освітньої послуги для здобувача вищої освіти, якому він надає робоче місце для здобуття вищої освіти за дуальною формою, уклавши відповідний договір (контракт) із Університетом за встановленою формою.

3. ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ

1. Навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти передбачає реалізацію освітнього процесу у двох місцях – в Університеті та на підприємстві (підприємствах). Здобуття вищої освіти за дуальною формою організовується для спеціально сформованих груп або окремих здобувачів.
2. Ініціювати переговори щодо впровадження дуальної освіти може як Університет, так і роботодавці. Здобувачі вищої освіти можуть сприяти налагодженню співпраці між Університетом та роботодавцями.
3. Етапи запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти:
 - прийняття спільного з роботодавцем рішення про запровадження дуальної освіти, (конкурсний) відбір здобувачів вищої освіти, які навчатимуться за дуальною формою здобуття освіти;
 - визначення координаторів від сторін і підготовка документів;
 - підписання двостороннього договору між Університетом та підприємством;
 - погодження координаторами цілей і програми підготовки з елементами дуальної освіти;
 - підписання трудової угоди зі здобувачем;
 - призначення куратора та наставника;
 - підготовка наказу на направлення на навчання з елементами дуальної освіти.

4. Договір про дуальну форму здобуття вищої освіти між Університетом і підприємством укладається та офіційно підписується ректором Університету та керівником підприємства протягом першого навчального семестру, але не пізніше, ніж за місяць до початку наступного семестру.

4. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Університет в особі випускової кафедри, на якій запроваджується дуальна освіта є надавачем освітньої послуги і в повному обсязі є відповідальним за реалізацію освітньої програми за дуальною формою та якість освіти. Підприємство є відповідальним за організацію навчання на робочому місці (робочих місцях) відповідно до двостороннього договору.

2. Дуальна освіта впроваджується для освітніх програм спеціальностей Університету за всіма рівнями ВО, якщо дуальна форма здобуття вищої освіти не заборонена стандартами вищої освіти за відповідними спеціальностями.

3. Для реалізації освітньої програми за дуальною формою робочою групою випускової кафедри (на чолі з гарантом ОП), на якій реалізується ОП, розробляються:

окремий навчальний план, що охоплює весь період реалізації освітньої програми і має відповідати вимогам щодо забезпечення належної тривалості практичного навчання, передбаченим для дуальної форми здобуття освіти;

графік освітнього процесу, що передбачає чергування періодів навчання в Університеті і на робочому місці;

– методичне забезпечення, що регламентує викладання і навчання в межах освітніх компонентів, за якими передбачено дуальну освіту.

5. Впровадження дуальної форми розпочинається, як правило, з II навчального семестру, визначається випусковою кафедрою і погоджується з підприємством (підприємствами).

6. Особливості організації навчання за дуальною формою відображаються у:

- 1) навчальному плані:

– як зміна розподілу загального обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) за формами організації освітнього процесу (співвідношення аудиторного та позааудиторного навчального навантаження);

– шляхом введення освітніх компонентів (дисциплін, практик, курсових робіт/проектів тощо), пов'язаних з особливостями діяльності підприємства і виконанням трудових обов'язків на робочому місці, або додаткової практичної підготовки до частини навчального плану, що формується за вибором здобувача;

- 2) програмах дисциплін – як посилення практичної спрямованості змісту, збільшення обсягу практичних і лабораторних занять, що можуть проводитися викладачами Університету на підприємстві, частки завдань практичного характеру, що виконуються самостійно, тощо.

7. Час практичного навчання на робочих місцях обліковується у кредитах ЄКТС і має становити від 25 до 60 відсотків від їх загального обсягу, передбаченого навчальним планом, що складається за дуальною формою здобуття вищої освіти. Цей час може включати освітні компоненти або їх складові, що реалізуються за такими формами організації освітнього процесу:

практична підготовка;

самостійна робота;

навчальні заняття за умови їх проведення викладачами закладу освіти на підприємстві.

8. Поділ загального часу навчання на періоди навчання, що відбуваються в Університеті та на робочому місці, здійснюється відповідно до двостороннього договору. Поділ загального часу може передбачати:

кілька годин впродовж дня навчання відбувається в Університеті, решта – на робочому місці на підприємстві (модель поділеного дня);

кілька днів впродовж тижня навчання відбувається в Університеті, решта днів тижня – на робочому місці (модель поділеного тижня);

чергування періодів навчання в Університеті і на підприємстві, коли один період передбачає один чи декілька тижнів, місяців, семестр (блочна модель);

поєднання моделей.

9. На основі навчального плану для дуальної форми складається індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти.

10. Організація освітнього процесу за дуальною формою здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Маріупольському державному університеті.

11. Контроль виконання індивідуального навчального плану та оцінювання результатів навчання осіб, які здобувають освіту за дуальною формою, здійснюють Університет в особі випускової кафедри, на якій реалізується освітня програма, спільно з підприємством відповідно до Положення про організацію освітнього процесу МДУ, та вимог освітньої програми.

12. Атестація осіб, які навчаються за дуальною, формою відповідно до вимог освітньої програми. Двостороннім договором може бути передбачене погодження теми та завдань кваліфікаційної роботи з конкретним підприємством (підприємствами), введення до складу Екзаменаційної комісії Університету його представників.

13. Інформація про здобуття вищої освіти за дуальною формою по завершенню навчання зазначається у додатку до диплома європейського зразка.

4. ПЕРЕВЕДЕННЯ НА НАВЧАННЯ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. На навчання за дуальною формою переводяться здобувачі, які виявили особисте бажання, мають високі рейтингові показники успішності здобувача та пройшли конкурсний відбір у роботодавця.

2. Порядок відбору осіб для переведення на навчання за дуальною формою розробляється Університетом та погоджується з підприємством.
3. Перелік пропозицій роботодавців щодо надання робочих місць для навчання за дуальною формою формується випусковою кафедрою, на якій реалізується освітня програма, до початку навчального року і оприлюднюється на офіційному сайті Університету разом з вимогами до кандидатів та порядком відбору претендентів.
4. Здобувач вищої освіти (вступник) може самостійно знайти робоче місце для навчання та сприяти встановленню співпраці між Університетом і підприємством для організації навчання за дуальною формою. Якщо таке робоче місце і підприємство відповідають вимогам цього Положення, Університет укладає з підприємством двосторонній договір, а здобувач вважається таким, що пройшов процедуру відбору.
5. Після підтвердження підприємством готовності забезпечити навчання на робочому місці конкретному здобувачеві здійснюється переведення здобувача на навчання за дуальною формою. Підставами для такого переведення є заява здобувача, погоджена з гарантом ОП та деканом відповідного факультету (у разі недосягнення ним повноліття, заява одного з батьків або інших законних представників)

5. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ЕЛЕМЕНТАМИ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ

1. Університет на рівні випускової кафедри:

- забезпечує теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання, відповідність стандартам вищої освіти та професійним стандартам, несе відповідальність за якість підготовки здобувачів вищої освіти;
- має право спільно з підприємством (підприємствами) визначати освітні програми, за якими організовується освітній процес за дуальною формою;
- враховує пропозиції роботодавців щодо цілей та змісту освітніх програм;
- відповідає за налагодження співпраці з роботодавцями, а також подальшу ефективну взаємодію всіх сторін;
- забезпечує супровід навчання здобувача вищої освіти на робочому місці на конкретному підприємстві, разом з їх представниками приймає звітність та оцінює результати.

2. Підприємство:

- може ініціювати налагодження співпраці із Університетом щодо підготовки фахівців за дуальною формою;
- разом із Університетом бере участь у розробленні та затвердженні освітніх програм, індивідуальних навчальних планів, навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів;
- забезпечує дотримання встановлених законодавством вимог з охорони праці;

- оцінює разом із Університетом рівень досягнення результатів навчання згідно з вимогами освітньої програми;
- надає необхідні ресурси, методичні, змістовні, інформаційні та інші матеріали для навчання на робочому місці, створює необхідні умови і можливості для навчальної діяльності здобувача вищої освіти в межах частини освітньої програми, яка реалізується за дуальною формою;
- у разі необхідності створює умови для підвищення професійного рівня працівників, що здійснюють навчання здобувачів вищої освіти.

3. *Здобувач вищої освіти повинен:*

- відповідально ставитися до виконання індивідуального навчального плану згідно з графіком навчального процесу відповідно до цілей та завдань навчання на робочому місці;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства;
- дотримуватися правил охорони праці, виробничої санітарії, гігієни праці і протипожежної охорони;
- нести матеріальну відповідальність за обладнання та майно відповідно до укладеного договору;
- своєчасно на належному рівні виконувати завдання, покладені на нього під час навчання на робочому місці, та індивідуальні завдання згідно з навчальним планом.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Дане Положення набуває чинності з 01.09.2023 року.
2. Зміни та доповнення до Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Університету у тому ж порядку, що й саме Положення.